

2015/2094(INI)

7.12.2015

ATZINUMS

Sniegusi Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejai

par mājsaimniecībās nodarbinātām sievietēm un aprūpētājām Eiropas Savienībā
(2015/2094(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Tania González Peñas*(*)

(*) Iesaistītā komiteja — Reglamenta 54. pants

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

- ņemot vērā 2011. gada 12. maija rezolūciju par priekšlikumu Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) konvencijai un konvencijas papildu ieteikumam par mājkalpotāju darbu,
 - ņemot vērā SDO Konvenciju Nr. 189 un Ieteikumu Nr. 201 par pienācīgu darbu mājsaimniecībās nodarbinātajām personām, kuru pieņēma SDO Starptautiskajā Darba konferencē 2011. gada 16. jūnijā,
 - ņemot vērā 1961. gada Vīnes Konvenciju par diplomātiskajiem sakariem,
- A. tā kā, neraugoties uz sabiedrībai un ekonomikai sniegto pievienoto vērtību un iespējamo potenciālu, darbs mājsaimniecībā naudas izteiksmē joprojām netiek pienācīgi novērtēts un bieži tiek veikts neoficiāli un neregistrēti, un netiek uztverts tāpat kā parastā nodarbinātība;
- B. tā kā SDO Konvencija Nr. 189 un Ieteikums Nr. 201 par pienācīgu darbu mājsaimniecībās nodarbinātajām personām ir vēsturisks starptautisko standartu kopums, kura mērķis ir uzlabot darba apstākļus desmitiem miljoniem mājsaimniecībā nodarbinātu sieviešu visā pasaulē; tā kā lielākā daļa mājsaimniecībā nodarbināto personu ir sievietes un jaunie ar SDO konvenciju noteiktie standarti ir svarīgs solis virzībā uz dzimumu līdztiesības panākšanu darba dzīvē un nodrošina sievietēm tiesību aktos noteiktas vienādas tiesības un aizsardzību; tā kā SDO konvenciju Nr. 189 līdz šim ir ratificējušas 22 valstis, no kurām tikai sešas ir ES dalībvalstis;
- C. tā kā līdz šim darbs mājsaimniecībās un aprūpes darbs Eiropas Savienībā tiek ļoti nelielā mērā un neviendabīgi reglamentēts dalībvalstīs un, lai gan saistībā ar demogrāfiskajām pārmaiņām Eiropā tas ir augošs sektors, ļoti maz ir zināms par šī sektora patieso apmēru ekonomikā un par to trūkst uzticamu statistikas datu;
- D. tā kā mājsaimniecībās nodarbinātu personu vai aprūpētāju nodarbinātības apstākļi dalībvalstīs ievērojami atšķiras — vienās tas ir nepienācīgi apmaksāts un nedeklarēts neregistrētu migrantu veikts darbs, bet citās tie ir mājsaimniecības vai aprūpes pakalpojumi, ko sniedz publiski sociālie dienesti, vai tie ir privāti sociālie pakalpojumi, ko sniedz uzņēmumi, aģentūras, apvienības un kooperatīvi, vai arī privātas struktūras veic pieņemšanu darbā nepastarpināti;
- E. tā kā saskaņā ar SDO datiem 2010. gadā pasaulē mājsaimniecības nozarē bija nodarbināti vairāk nekā 52 miljoni cilvēku, no kuriem 7,4 miljoni bija jaunāki par 15 gadiem; tā kā saskaņā ar SDO datiem 2010. gadā 83 % no mājsaimniecībā nodarbinātajiem bija sievietes, kuru darbs pārsvarā bija nedeklarēts; tā kā saskaņā ar SDO rīcībā esošo informāciju Eiropas Savienībā ir aptuveni 2,5 miljoni mājsaimniecībās nodarbinātu personu; tā kā 88 % no tām ir sievietes; tā kā šī ir izteikti sieviešu pārstāvēta nodarbinātības nozare; tā kā mājsaimniecībā nodarbinātas personas un aprūpētāji ievērojami palīdz sasniegt stratēģijā „Eiropa 2020” noteiktos dzimumu

līdztiesības mērķus, efektīvi nodrošinot infrastruktūru darba un personīgās dzīves līdzsvara panākšanai daudzās ģimenēs Eiropas Savienībā; tā kā, ņemot vērā to, cik lielā mērā kopumā ES darbs mājsaimniecībās ir nedeklarēts, ir ļoti iespējams, ka šis skaitlis neatspoguļo patieso situāciju; tā kā Eiropā ēnu ekonomikas apjoms ir lielāks par 15 % no IKP un tādējādi ir zaudēti vairāk nekā EUR 2000 miljardi;

- F. tā kā mājsaimniecībās nodarbinātas sievietes un aprūpētājas ir augoša darba ņēmēju kategorija, kas vidēji veido 1 % no kopējā darba ņēmēju skaita;
- G. tā kā mājsaimniecībās nodarbinātās personas tiek ievērojami diskriminētas attiecībā uz viņu tiesību un aizsardzības līmeni salīdzinājumā ar valsts vispārējiem standartiem, jo īpaši tajās valstīs, kurās darbs mājsaimniecībās tiek reglamentēts ar īpašiem tiesību aktiem un/vai atbilstīgi kolektīvām sarunām, nevis vienkārši ietverts vispārējās darba tiesībās; tā kā visnozīmīgākie diskriminācijas veidi ir saistīti ar mājsaimniecībās nodarbināto personu ierobežoto sociālā nodrošinājuma segumu (jo īpaši bezdarbnieku pabalstiem, slimības un nelaimes gadījumu pabalstiem, kā arī grūtniecības un dzemdību, bērna kopšanas vai ar citiem aprūpes veidiem saistītiem atvaļinājumiem) un ar to, ka šiem darbiniekiem bieži vien netiek nodrošināta aizsardzība atlaišanas gadījumos;
- H. tā kā darbam mājsaimniecībās vai aprūpes jomā ir galvenokārt raksturīgi šādi riski: darba nestabilitāte, mobilitāte, neparedzams darba laiks, sezonālitate, mainīgums, nedrošība, nepastāvīgums, kā arī tas, ka darbs lielākoties ir nedeklarēts;
- I. tā kā liela daļa šajā sektorā nodarbināto cilvēku savu nodarbinātību nedeklarē, ir nepilngadīgi vai migranti, strādā bez darba līguma vai sociālās nodrošināšanas seguma, strādā gadījuma darbu, kā arī netiek atzītas viņu tiesības un kvalifikācijas;
- J. tā kā saskaņā ar SDO Konvenciju Nr. 189 „mājsaimniecībā nodarbināta persona” ir persona, kas veic darbu mājsaimniecībā, iesaistoties darba attiecībās, neatkarīgi no tā, vai šis darbs tiek veikts vienā vai vairākās mājsaimniecībās, bet persona, kas darbu mājsaimniecībā veic laiku pa laikam vai neregulāri un nav iesaistījies darba attiecībās, nav mājsaimniecībā nodarbināta persona;
- K. tā kā aprūpe ir darbs, ko veic publiskās vai privātās iestādēs vai privātā(-s) mājsaimniecībā(-s), lai nodrošinātu personīgu aprūpi cilvēkiem, kas ir gados veci, slimi vai ar invaliditāti, un tā kā aprūpes darbu var veikt profesionāli aprūpētāji, kurus var pieņemt darbā publiskas vai privātas struktūras vai ģimenes, vai arī kuri var būt pašnodarbinātas personas un/vai neprofesionāli aprūpētāji, kas parasti ir ģimenes locekļi;
- L. tā kā ES mājsaimniecības darba un jo īpaši aprūpes sektorā ir nodarbināti arī vīrieši, un tā kā viņiem ir vajadzīga tāda pati aizsardzība un atbalsts, izvairoties no jebkādas ar dzimumu saistītas diskriminācijas un garantējot vienādas iespējas darba tirgū, kā atzīts attiecīgi LESD 19. un 153. pantā;
- M. tā kā nedrīkst nepievērst uzmanību mājsaimniecībās un aprūpes jomā nodarbināto vīriešu situācijai un pēc iespējas drīz būtu jāizstrādā ziņojums arī par viņu specifiskajām problēmām un grūtībām;
- N. tā kā pieprasījumu pēc mājsaimniecībās nodarbinātām personām ietekmē divas lielas

demogrāfiskās tendences, proti, Eiropas sabiedrības novecošana un sieviešu pieaugoša līdzdalība darba tirgū;

- O. tā kā mājsaimniecībās nodarbinātām sievietēm un vīriešiem, un aprūpētājiem ir svarīga ekonomiska un sociāla nozīme, jo viņi ne tikai ļauj cilvēkiem, kuri izmanto viņu pakalpojumus, labāk apvienot darbu ar privāto dzīvi, bet arī sniedz iespēju daudziem cilvēkiem iekļauties darba tirgū;
- P. tā kā pieaugošais vecāka gadagājuma cilvēku skaits, sarūkošs darbspējīga vecuma cilvēku skaits un publiskā budžeta ierobežojumi spēcīgi ietekmē sociālos pakalpojumus un tā kā tas ietekmēs arī cilvēkus, kuriem bieži vien sarežģītos apstākļos darbs ir jāapvieno ar aprūpes pienākumiem;
- Q. tā kā, lai nodrošinātu patiesas pārmaiņas mājsaimniecībās nodarbinātu personu dzīvē, ir jāveicina sociālas pārmaiņas un attieksmes maiņa, kas ir sarežģīts un ilgstošs process;
- R. tā kā no aprūpes atkarīgi cilvēki dzīvo arī teritorijās, kurām raksturīgs publisko resursu trūkums, izolācija vai citi apstākļi, kas apgrūtina piekļuvi profesionālai aprūpei vai publiskām vai privātām aprūpes iestādēm, un tā kā šos no aprūpes atkarīgos cilvēkus var aprūpēt tikai neprofesionāli aprūpētāji, kas bieži vien, bet ne vienmēr ir ģimenes locekļi;
- S. tā kā profesionalizācija ir nodarbinātības un sociālās aizsardzības tiesību piešķiršana noteikta sektora darba ņēmējiem un tā kā šīs tiesības ir līdzvērtīgas tiesībām, kas piešķirtas darba ņēmējiem, kuri ir noslēguši darba līgumus saskaņā ar tiesību aktiem, un kas ietver pienācīgu algu, reglamentētu darba laiku, apmaksātu atvaļinājumu, veselību un drošību darbā, pensiju, maternitātes/paternitātes un slimības atvaļinājumus, kompensāciju invaliditātes gadījumā, noteikumus attiecībā uz atlaišanu no darba vai līguma pārtraukšanu, tiesisko aizsardzību ļaunprātīgas izturēšanās gadījumā un apmācības pieejamību; tā kā darbu mājsaimniecībās un aprūpes sektorā var profesionalizēt, apvienojot publisko finansējumu (nodokļu atvieglojumi), sociālo finansējumu (ģimenes pabalsti, palīdzība uzņēmumiem, savstarpējas apdrošināšanas sabiedrībām un veselības apdrošināšanai, uzņēmumu padomēm u.c.) un privāto finansējumu (privātpersonu veikta pakalpojumu apmaksā);
- T. tā kā mājsaimniecībās nodarbinātām personām ir grūti integrēties parastā darba tirgū dažādu, tostarp administratīvu un valodas, šķēršļu dēļ, dažās valstīs iedibinātas tradīcijas dēļ darbu mājsaimniecībās nedeklarēt, kā arī grūtību dēļ apvienot darbu un privāto dzīvi;
- U. ņemot vērā to, ka šajās abās jomās visai izplatīts ir nelegāls darbs un darba ņēmēju ekspluatēšana;
- V. tā kā ir jāpievērš uzmanība bērnu darbam, aizskaršanai un plaši izplatītiem darba tiesību pārkāpumiem mājsaimniecības darba sektorā, jo īpaši dalībvalstīs izvietoto trešo valstu diplomātiskā dienesta darbinieku mājsaimniecībās, kurās nodarbinātas personas vairākumā gadījumu ierodas ES, pamatojoties uz darba atļauju, kas atšķiras no citu mājsaimniecībās nodarbinātu migrantu darba atļaujām, un uz kurām attiecas eksteritorialitātes princips;

- W. tā kā aprūpe tiek sniegta gan oficiāli, gan neoficiāli un politikas nostādnēs ir jāņem vērā šī duālā pieeja;
- X. tā kā ir vērojama satraucoša mēroga diskriminācija, no kuras cieš nelegāli strādājošas migrantes, kas neiesniedz sūdzības par ļaunprātīgu izturēšanos, nelikumīgu atlaišanu no darba, algas neizmaksāšanu, vardarbību, diskrimināciju, cietsirdīgu izturēšanos, piespiedu darbu, verdzībai vai ieslodzījumam pielīdzināmiem apstākļiem tādēļ, ka viņas nav informētas par savām tiesībām, nepārvalda attiecīgo valodu vai baidās no aizturēšanas, deportēšanas vai darba zaudēšanas;
- Y. tā kā pašreiz spēkā esošā direktīva par drošību un veselības aizsardzību darbā (Direktīva 89/391/EEK) attiecas uz personām, kas māsaimniecībās un aprūpes jomā tiek nodarbinātas oficiāli, izņemot darba ņēmējus, kurus nepastarpināti pieņem darbā privātas māsaimniecības;
- Z. tā kā māsaimniecības un aprūpes darbs ir nozare, kas nodrošina darbvietas; tā kā šīm darbvietām ir jābūt kvalitatīvām, jo darba ņēmēji šajā sektorā rada daudziem cilvēkiem iespējas būt ekonomiski un sociāli aktīviem ārpus mājas;
- AA. tā kā attiecībām starp darba devēju un nodarbināto sievieti mājās ir noteiktas īpatnējas iezīmes, jo nodarbinātā sieviete darba devēja mājās strādā bieži un dažkārt tur arī dzīvo; tā kā ir jāievēro tiesības uz aizsardzību pret uzmākšanos un pret paaugstināto ļaunprātīgas izturēšanās risku;
- AB. tā kā šis sektors ir svarīgs ekonomikai, jo rada darba iespējas lielai darbaspēka daļai, sevišķi zemi kvalificētiem darba ņēmējiem;
- AC. tā kā tiek lēsts, ka no visām ES darbvietām 4,9 % (kopā 10,7 miljoni) veido māsaimniecībās sniegtie pakalpojumi, kas liecina par šāda veida pakalpojumu tautsaimniecisko nozīmi;
- AD. tā kā jāņem vērā tādas sociālas problēmas, kā sabiedrības novecošana vai sociāla atstumtība, kā arī nepieciešamība veicināt darba un ģimenes dzīves apvienošanu;
- AE. tā kā māsaimniecībās un aprūpes jomā nodarbinātās personas ar savu darbu ievērojami atvieglo dzīvi vecāka gadagājuma cilvēkiem, vecākiem, vientuļajiem vecākiem un bērniem un ka tādēļ šīm personām pienāktos saņemt lielu sabiedrības atzinību; tā kā nav iespējams pārvērtēt arī milzīgo aprūpes darbu, ko veic brīvprātīgie un ģimenes locekļi;
- AF. tā kā visas māsaimniecības visā Eiropā, taču it īpaši ģimenes, kurās aug bērni, kā arī lielas ģimenes, būs ieguvējas, ja to ikdienu atvieglos profesionāli māsaimniecības pakalpojumu sniedzēji;
- AG. tā kā māsaimniecības pakalpojumi, darbs ģimenē un aprūpe mājās var uzlabot ekonomisko un sociālo kohēziju ES;
- AH. tā kā pēdējos gados ir pieaudzis māsaimniecībās nodarbinātu sieviešu migranšu skaits;
- AI. tā kā dažās dalībvalstīs joprojām netiek ievēroti un piemēroti jau spēkā esoši valsts tiesību akti, lai aizsargātu māsaimniecībās nodarbinātu sieviešu un aprūpētāju darba

tiesības;

- AJ. tā kā, pienācīgi reglamentējot šo sektoru, tiktu veicināta cīņa pret nedeklarētu darbu;
- AK. tā kā reglamentēts un deklarēts mājsaimniecības un aprūpes darbs uzlabo attiecīgo darba ņēmēju dzīves kvalitāti, dod viņiem iespējas saņemt sociālos pabalstus un aizsardzību pret ļaunprātīgu izturēšanos un diskrimināciju, samazina šā darba veicēju nabadzības, marginalizācijas, stigmatizācijas un pazemojuma risku, vienlaikus nodrošinot labākas garantijas attiecībā uz darba devējam sniegto pakalpojumu kvalitāti, un veicina to, ka palielinās ieņēmumi dalībvalstu sociālās nodrošināšanas fondos;
- AL. tā kā pienācīgas aizsardzības nodrošināšana personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem, slimām, no citiem cilvēkiem atkarīgām un nepilngadīgām personām ir būtisks Savienības princips un tā kā darbs mājsaimniecībās un aprūpes jomā ir būtisks sektors šā principa nosargāšanā;
- AM. tā kā krīzes rezultātā īstenoto taupības pasākumu dēļ ir samazinājušies publiskie ieguldījumi aprūpes sektorā un tādēļ daudzas personas, no kurām lielākā daļa ir sievietes, bija spiestas samazināt savu darba laiku vai pārtraukt strādāt, lai nodarbotos ar atkarīgu personu, vecu un slimu cilvēku vai bērnu aprūpi;
- AN. tā kā šo cilvēku darba vietai raksturīgās iezīmes neatbrīvo darba devēju no pienākuma ievērot veselības, drošības un riska novēršanas prasības, kā arī to darba ņēmēju privātumu, kuri paliek darba vietā pa nakti,
1. mudina dalībvalstis nekavējoties ratificēt SDO Konvenciju Nr. 189 un nodrošināt tās stingru piemērošanu, lai uzlabotu darba apstākļus un nodrošinātu atbilstību minētās konvencijas pantiem, kā arī SDO 2011. gada Ieteikumam Nr. 201 par pienācīgu darbu mājsaimniecībās nodarbinātajiem; atgādina, ka saskaņā ar SDO statūtiem valdībām ir pienākums iesniegt konvenciju un ieteikumu savu valstu likumdevēja iestādēm, lai sekmētu šo instrumentu īstenošanai paredzētus pasākumus, un ka attiecībā uz konvenciju iesniegšanas mērķis ir veicināt ratifikāciju;
 2. uzskata, ka visām dalībvalstīm ratificējot konvenciju, tiktu sperts svarīgs solis virzībā uz cilvēktiesību veicināšanu un aizsardzību, un tas būtu spēcīgs politisks signāls, ar kuru tiktu nosodīta jebkāda ļaunprātīga izturēšanās, aizskaršana un vardarbība attiecībā uz ikvienu darba ņēmēju, jo īpaši mājsaimniecībās nodarbinātajām sievietēm;
 3. aicina Komisiju un dalībvalstis, pārskatot un ierosinot attiecīgos tiesību aktus vai valstu likumus, attiecīgi nodrošināt, ka tiek ņemtas vērā mājsaimniecībās nodarbināto personu un aprūpētāju intereses, vienlaikus ievērojot valstu kompetences;
 4. aicina Komisiju atbilstīgi Parlamenta pieprasījumam turpināt darbu pie Aprūpētāju atvaļinājuma direktīvas un atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos strādāt pie iniciatīvas par "jaunām iespējām strādājošiem vecākiem un aprūpētājiem";
 5. aicina dalībvalstis izstrādāt īpašu pamatregulējumu, lai noteiktu attiecīgo iesaistīto pušu tiesības un pienākumus, nodrošinot iespējas mājsaimniecībā strādājošu personu un aprūpētāju legālai un organizētai nodarbinātībai, lai garantētu juridisko noteiktību gan darba ņēmējiem šajā sektorā, gan potenciālajiem darba devējiem; turklāt prasa ņemt

vērā darba līguma specifiskās iezīmes, kā arī to, ka daudzi darba devēji ir privātpersonas, kurām trūkst juridisku zināšanu;

6. aicina Komisiju un dalībvalstis veicināt darba ņēmēju kooperatīvu veidošanu aprūpes un mājsaimniecības pakalpojumu sektorā, īpašu uzmanību pievēršot lauku rajoniem, jo tas radīs pozitīvu ietekmi uz kvalitatīvu un ilgtspējīgu darbvietu izveidi, sevišķi tiem darba ņēmējiem, kuriem ir grūti integrēties darba tirgū;
7. aicina dalībvalstis saskaņā ar 17. pantu SDO Konvencijā Nr. 189 izveidot efektīvus un pieejamus sūdzību iesniegšanas mehānismus un līdzekļus, lai nodrošinātu atbilstību valstu tiesību aktiem un noteikumiem mājsaimniecībās nodarbināto aizsardzības jomā; aicina dalībvalstis izstrādāt un ieviest pasākumus darba inspekciju, izpildes un sankciju īstenošanai atbilstoši valsts tiesību aktiem un noteikumiem, ņemot vērā mājsaimniecības darbu specifiku; prasa, lai, piemērojot šādus pasākumus, ciktāl tas atbilst valsts tiesību aktiem un noteikumiem, paredzēt nosacījumus, atbilstoši kuriem var tikt piešķirta piekļuve mājsaimniecībām, pienācīgi ievērojot tiesības uz privātumu; prasa dalībvalstīm atbilstīgi to noteikumiem apsvērt iespēju ieviest mehānismus ļaunprātīgas izmantošanas efektīvai novēršanai, piemēram, inspekcijas mājās, ja ir pamats aizdomām par ļaunprātīgu izmantošanu;
8. ņem vērā dažu dalībvalstu nevēlēšanos pieņemt tiesību aktus, ar kuriem tiek reglamentēta privātā sfēra, taču uzskata, ka rīcības trūkums izmaksās dārgi gan sabiedrībai, gan attiecīgajiem darba ņēmējiem; uzsver, ka, ņemot vērā paredzamo pieprasījuma palielināšanos pēc aprūpētājiem, jo īpaši mājas apstākļos, šādi tiesību akti ir nepieciešami, lai pilnībā aizsargātu minētos darba ņēmējus; tāpēc aicina dalībvalstis kopīgi ar darba tirgus partneriem veikt pasākumus, lai nodrošinātu pienācīgu un atbilstīgu pārbaužu sistēmu, ievērojot 17. pantu SDO Konvencijā Nr. 189, kā arī pienācīgus sodus par to noteikumu pārkāpumiem, kuri reglamentē drošību un veselības aizsardzību darbā;
9. atgādina dalībvalstīm par to, ka ir svarīgi efektīvi cīnīties pret nedeklarētu darbu, ar kuru bieži nākas saskarties mājsaimniecībās nodarbinātām personām un aprūpētājiem; strādājot nedeklarētu darbu, viņiem tiek liegts sociālais nodrošinājums un negatīvi ietekmēti viņu darba apstākļi drošības un veselības aizsardzības ziņā; atzinīgi vērtē Eiropas Platformu nedeklarēta darba novēršanai un atturēšanai no tā, jo ēnu ekonomika apdraud darbvietu drošību, samazina pieejamo darbvietu kvalitāti, ietekmē aprūpes kvalitāti un daudzu nedeklarēto aprūpētāju darba apstākļus, apdraud sociālās aizsardzības sistēmas ilgtspēju un samazina valsts nodokļu ieņēmumus;
10. aicina dalībvalstis ieguldīt lielākā skaitā labāku veidu, kā novērst, konstatēt un apkarot nedeklarētā darba lielo daļu mājsaimniecības un aprūpes sektorā, jo īpaši saistībā ar cilvēku tirdzniecību un ekspluatāciju darba vietā, kā arī gadījumiem, kad uzņēmumi, kas sniedz mājsaimniecības un aprūpes pakalpojumus, izmanto nedeklarētu darbu un viltus pašnodarbinātību, lai tādējādi aizsargātu darba ņēmējus un veicinātu pāreju no nedeklarēta darba uz oficiālu nodarbinātību, nodrošinot labāku aizsardzību un labākus, visaptverošākus darba kontroles un inspekcijas mehānismus;
11. iesaka dalībvalstīm skaidru regulējumu attiecībā uz mājsaimniecībā strādājošu personu un aprūpētāju oficiālu nodarbinātību papildināt ar stimuliem, lai mājsaimniecības darbinieki un viņu potenciālie darba devēji izvēlētos legālu nodarbinātību; mudina

dalībvalstis ieviest nodokļu atvieglojumus un vienkāršas deklarēšanas sistēmas ģimenēm, kas nodarbina mājsaimniecības darbiniekus un aprūpētājus, lai risinātu nelegāla darba problēmu un cīnītos pret to, kā to iesaka Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja savā atzinumā par pakalpojumu izveidi ģimenes vajadzībām, lai palielinātu nodarbinātības līmeni un veicinātu vīriešu un sieviešu līdztiesību darba vietā (SOC/508); iesaka Komisijai veicināt paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm, pievēršot uzmanību veiksmīgiem modeļiem, kas ir pozitīvi ietekmējuši sociālos un nodarbinātības aspektus šajā sektorā, piemēram, Beļģijā ieviestajiem „pakalpojumu kuponiem” vai Francijā izmantotajiem „vispārējo pakalpojumu dienesta čekiem” (CESU); atzinīgi vērtē šādas profesionalizācijas visaptverošo sociālo ietekmi, it sevišķi lauku apvidos;

12. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt un ieviest pienācīga līmeņa drošību un veselības aizsardzību darbā, piemēram, maternitātes tiesību aizsardzību, kā arī veikt pasākumus, lai novērstu ar darbu saistītus negadījumus, kā arī traumu un arodslimību riskus; uzsver nepieciešamību uzlabot standartus tiem, kas jau strādā šajā sektorā, nodrošinot uz praksi orientētu apmācību un pārkvalifikācijas sistēmas; uzskata, ka šādā apmācībā būtu jāietver riski, kas saistīti ar stāju un kustībām, kā arī bioloģiska un ķīmiska riska pārvaldība un atbalsta tehnoloģiju izmantošana;
13. aicina Komisiju izvērtēt attiecīgo izņēmumu Drošības un veselības aizsardzības darbā Direktīvā 89/391/EEK;
14. aicina Komisiju un dalībvalstis apkopot, analizēt un publiskot uzticamus statistikas datus, kas sadalīti pēc vecuma, dzimuma un valstspiederības, lai apspriedēs, kuru laikā tiks meklēti labākie risinājumi mājsaimniecības darba sektora profesionalizēšanai, varētu pieņemt uz datiem pamatotus lēmumus, un prasa, lai *Eurofound* un *EU-OSHA* tiktu uzdots izstrādāt metodes aizsardzības nodrošināšanai, sūdzību iesniegšanai un izpratnes veicināšanai;
15. aicina Komisiju iekļaut apspriešanos par stāvokli mājsaimniecībās nodarbināto personu un aprūpētāju sektorā Nodarbinātības (EMCO) komitejas darba kārtībā;
16. aicina dalībvalstis, sadarbībā ar darba tirgus partneriem, ieviest un uzlabot veidus, kā tiek izplatīta informācija par mājsaimniecībās nodarbināto un aprūpētāju tiesībām, kā arī nodrošināt, lai šie darba ņēmēji tiešām saņemtu informāciju; lai to panāktu, iesaka, pamatojoties uz paraugpraksi dalībvalstīs, izveidot informācijas punktus reģionālā un vietējā līmenī, kā arī palīdzības tālruņus un tīmekļa vietnes, lai sniegtu palīdzību un informāciju mājsaimniecībās nodarbinātām personām un aprūpētājiem, arī informācijas kampaņu veidā katrā dalībvalstī tās valsts valodā, kā arī citās attiecīgās valodās; uzsver, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijām, piemēram, tām, kas strādā ar sievietēm un migrantiem, arī vajadzētu spēt sniegt šādu informāciju; norāda — nolūkā nodrošināt, ka darba devēji pilda savus pienākumus, šie instrumenti būtu jāizstrādā tā, lai paraugprakse, attiecīgi ieteikumi un vadlīnijas tiktu sniegtas iespējamajiem darba devējiem, tostarp ģimenēm un aģentūrām, kā arī būtu jānodrošina darba līgumu paraugi;
17. atgādina dalībvalstīm, ka saskaņā ar 1961. gada Vīnes Konvenciju par diplomātiskajiem sakariem diplomātiskajām pārstāvniecībām ir pienākums ievērot uzņemošās valsts tiesību aktus un noteikumus, tostarp darba tiesības, un mudina dalībvalstis nodrošināt šā noteikumu efektīvu ievērošanu, lai izvairītos no diplomātisko mājsaimniecību

nesodāmības gadījumos, kad pret mājsaimniecībās nodarbinātām personām izturas ļaunprātīgi; prasa dalībvalstīm izvērtēt, kā nodrošināt labāku aizsardzību personām, kas strādā diplomātiskā dienesta labā vai tajā, un garantēt mājsaimniecībās nodarbinātām personām tiesības mainīt darbu;

18. iesaka katrā dalībvalstī izstrādāt saskaņotu līguma modeli mājsaimniecības un aprūpes darbam, par kuru vienošanās tiktu panākta pēc sociālo darbinieku, darba devēju un darba ņēmēju sociālā dialoga;
19. uzsver, ka jāpalielina darba devēju informētība par viņu pienākumiem un jāsniedz viņiem informācija par labu darbā pieņemšanas praksi, viņu juridiskajiem pienākumiem, sodiem pārkāpumu gadījumā un pusēm pieejamiem informācijas un palīdzības pakalpojumiem, un uzsver to, ka darba devējam ir jāatzīst šis darba ņēmēju kopums kā kategorija, kurai ir tiesības;
20. iesaka dalībvalstīm izstrādāt kampaņas, lai uzlabotu šo jautājumu redzamību, veicinātu sapratni, palielinātu sabiedrības, privātu struktūru, ģimeņu informētību un veidotu kopējo sabiedrības viedokli, lai radītu cieņu pret šo profesiju un nodrošinātu atzinību mājsaimniecībās nodarbinātām sievietēm un aprūpētājiem par svarīgo darbu un ieguldījumu sabiedrības funkcionēšanā;
21. aicina nodrošināt sociālo partneru Eiropas un valstu līmenī un jo īpaši arodbiedrību lielāku pārstāvību, lai pastiprinātu kolektīvās sarunas šajā sektorā atbilstīgi valstīs pieņemtajai praksei, ar mērķi efektīvi uzlabot un ieviest pienācīgus darba apstākļus šajā sektorā; prasa arī nodrošināt, lai tiktu pienācīgi pārstāvētas profesionālās organizācijas, organizācijas, kas strādā ar mājsaimniecību darbiniekiem un aprūpētājiem vai viņu vārdā, kā arī citas attiecīgās pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kā arī prasa nodrošināt, lai tās pilnībā izprastu, cik sarežģīti ir nosargāt to sieviešu darba tiesības, kuras ir nodarbinātas mājsaimniecībās vai kā aprūpētājas;
22. pauž nožēlu par to, ka mājsaimniecībās nodarbinātas sievietes un aprūpētājas dažās dalībvalstīs joprojām ir vāji pārstāvētas arodbiedrību organizācijās, un uzsver nepieciešamību veicināt šo darba ņēmēju sieviešu iesaisti arodbiedrību darbībā;
23. aicina valsts iestādes, kas atbildīgas par publiskā atbalsta piešķiršanu, atbalstīt kooperatīvu, autonomu apvienību un platformu izveidošanu mājsaimniecībās nodarbinātiem un aprūpētājiem, jo šīs organizācijas veicina šo darba ņēmēju kolektīvu aizstāvību;
24. prasa neatlaidīgi vērsties pret abās jomās strādājošiem uzņēmumiem, kuru uzņēmējdarbības modelis ir balstīts uz nelegāli nodarbinātu personu ekspluatēšanu, tādējādi darbības izmaksas saglabājot iespējami zemā līmenī, gūstot maksimāli augstu peļņu un izspiežot no konkurences likumīgi darbojošos uzņēmumus;
25. aicina politikas veidotājus atzīt mājsaimniecības pakalpojumus, darbu ģimenē un aprūpi mājās par vērtīgu ekonomikas nozari, attiecībā uz kuru dalībvalstīs ir vajadzīgs labāks regulējums, lai radītu mājsaimniecībās nodarbinātajām personām labvēlīgus apstākļus un nodrošinātu mājsaimniecībām iespēju uzņemties darba devēja lomu;
26. iesaka mērķtiecīgi apmācīt sociālās jomas dalībniekus, kas tieši iesaistīti attiecīgās

problēmas risināšanā (policijas un sociālo dienestu darbinieki), lai viņi varētu efektīvāk palīdzēt no šādas diskriminācijas cietušajiem;

27. uzsver, cik svarīgi ir veicināt mājsaimniecību darbinieku un aprūpētāju iemaņu un kvalifikāciju profesionālo atzīšanu šajā sektorā, lai nodrošinātu viņiem lielākas profesionālās izaugsmes iespējas, kā arī nodrošināt īpašu apmācību personām, kas strādā ar vecāka gadagājuma cilvēkiem un bērniem, lai tādējādi veicinātu kvalitatīvu darbvieta izveidi, kas novestu pie kvalitatīvas nodarbinātības un labākiem darba apstākļiem, tostarp oficiālu darba līgumu slēgšanas, pieejas apmācībai un lielākas atzīšanas sociālā ziņā; uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt iegūto iemaņu, kvalifikāciju un pieredzes atzīšanu un sertificēšanu, kā arī veicināt profesionālo izaugsmi; uzskata — lai sasniegtu šo mērķi, ir ārkārtīgi svarīgi ieviest apmācības un profesionālo prasmju pilnveides kursus;
28. uzsver profesionāli sniegtu mājsaimniecībai pakalpojumu nozīmi, it sevišķi lielu ģimeņu un ģimeņu, kurās aug bērni, ikdienas atvieglošanā;
29. aicina Komisiju mudināt dalībvalstis izveidot mājsaimniecībās nodarbinātu sieviešu un aprūpētāju profesionalizācijas, apmācības, nemitīgas prasmju pilnveides un kvalifikācijas atzīšanas sistēmas, tostarp, ja vajadzīgs, lasītprasmes nodrošināšanu, lai uzlabotu viņu personīgo, profesionālo un karjeras attīstību;
30. pauž bažas par to, ka nepietiekami tiek veiktas inspekcijas, lai kontrolētu, pārbaudītu un uzraudzītu mājsaimniecībās nodarbinātu sieviešu un aprūpētāju pieņemšanu darbā uzņēmumos vai darbā iekārtošanas aģentūrās, un norāda uz nepieciešamību palielināt publisko inspektoru un pārbaudītāju skaitu, lai nodrošinātu tiesību aktu ievērošanu;
31. aicina dalībvalstis izlēmīgi rīkoties mājsaimniecības darba un aprūpes jomā, jo tas sniegtu lielu pievienoto vērtību ekonomikai — šī darba, kā profesijas atzīšana un mājsaimniecības darbinieku un aprūpētāju patiesu darba tiesību un sociālās aizsardzības nodrošināšana ar darba tiesību aktiem vai kolektīviem līgumiem, jo īpaši attiecībā uz algām, darba laiku, veselības aizsardzību un drošību darbā, atvaļinājumu, grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu, tiesībām uz pensiju un prasmju atzīšanu, vienlaikus ņemot vērā šī sektora specifiku;
32. atgādina Parlamenta prasību veidot strukturētu dialogu saistībā ar aprūpes nozari¹;
33. mudina veikt paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm, lai uzlabotu darbības un to ietekmi;
34. atgādina par nepieciešamību nodrošināt viesaukļu oficiālu atzīšanu saskaņā ar Eiropas Nolīgumu par viesaukļu nodarbināšanu, kā arī palielināt pārbaudītāju skaitu, lai viņas nekļūtu par mājsaimniecībā nodarbinātu personu un aprūpētāju lētākām aizstājējām;
35. ierosina Komisijai apsvērt tiesību akta nepieciešamību un noderību, kurā tiktu iekļautas tiesības, kas paredzētas SDO Konvencijā Nr. 189, tostarp aprūpētāju tiesības un to personu tiesības, kas šādus pakalpojumus sniedz īslaicīgi, dažkārt vai neregulāri, īpašu

¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0328&language=LV&ring=A7-2013-0221>

uzmanību pievēršot mazāk aizsargātām grupām;

36. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt to, lai mājsaimniecībās nodarbinātas personas un aprūpētāji Eiropā tiktu uzskatīti par cilvēciskām būtnēm un viņiem tiktu nodrošināts darba un personīgās dzīves līdzsvars, tostarp viņiem piemērojot Darba laika direktīvu (Direktīvu 2003/88/EK), lai darba ņēmēji izmantotu pietiekami ilgus atpūtas periodus un nebūtu spiesti strādāt pārmērīgi ilgu laiku;
37. atkārtoti Parlamenta prasību nodrošināt pienācīgu un atbilstīgu atbalstu neoficiāliem aprūpētājiem;
38. uzsver to, ka ir nepieciešams pielāgot Eiropas migrācijas politiku darba tirgus vajadzībām attiecībā uz mājsaimniecībās nodarbinātām personām, lai aizsargātu sievietes migrantes pret nelikumīgām darbībām, kurām viņas bieži vien tiek pakļautas;
39. atgādina Komisijai par tās pienākumu pārliecināties par to, kā tiek piemērota Eiropas Konvencija par migrējošu darba ņēmēju juridisko statusu un Starptautiskā konvencija par visu migrējošu darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu tiesību aizsardzību, kas tika pieņemta 1990. gada 18. decembrī ar ANO Ģenerālās asamblejas Rezolūciju Nr.45/158;
40. vēloties garantēt augstu aizsardzības līmeni mājsaimniecībās nodarbinātajām personām un aprūpētājiem, uzsver, ka ir svarīgi nepadarīt šo personu darbā pieņemšanas procedūras smagas un sarežģītas, jo tas varētu atturēt noteiktus darba devējus no viņu pakalpojumu izmantošanas; tādēļ mudina dalībvalstis izveidot mājsaimniecības darbinieku vajadzībām oficiālas sistēmas, piemēram, pakalpojumu kuponu sistēmu, kas piedāvā privātām mājsaimniecībām vienkāršu un ātru līdzekli šādu darba ņēmēju atalgošanai un darba ņēmējiem — sociālās nodrošināšanas segumu;
41. prasa ES iestādēm izdarīt grozījumus visās ES direktīvās, kuras ir pretrunā SDO Konvencijai Nr. 189;
42. aicina dalībvalstis nodrošināt to, ka mājsaimniecībās nodarbinātu personu un aprūpētāju vīzas ļauj darba ņēmējiem mainīt darba devējus, ja viņi tiek pakļauti ļaunprātīgai rīcībai, tiek pārkāptas viņu cilvēktiesības, darba apstākļi neatbilst standartam vai jebkādi apstākļi var tikt uzskatīti par tādiem, kas neatbilst valsts vai Eiropas darba tiesību aktos noteiktajiem standartiem attiecīgajā valstī;
43. aicina dalībvalstis, kurās ir noteikta valsts minimālā alga, nodrošināt, ka visas mājsaimniecībās nodarbinātas personas un darba ņēmēji saņem vismaz šo minimālo algu;
44. aicina dalībvalstis nodrošināt to, ka mājsaimniecībās nodarbinātas personas un aprūpētāji saņem pensijas atbilstīgi valsts tiesību aktiem.

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	3.12.2015
Galīgais balsojums	+: 43 -: 6 0: 2
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Laura Agea, Guillaume Balas, Tiziana Beghin, Brando Benifei, Mara Bizzotto, Vilija Blinkevičiūtė, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Ole Christensen, Elena Gentile, Arne Gericke, Marian Harkin, Danuta Jazłowiecka, Agnes Jongerius, Jan Keller, Ádám Kósa, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Zdzisław Krasnodębski, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Javi López, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Elisabeth Morin-Chartier, Emilian Pavel, Georgi Pirinski, Marek Plura, Sofia Ribeiro, Anne Sander, Sven Schulze, Siôn Simon, Jutta Steinruck, Yana Toom, Ulrike Trebesius, Marita Ulvskog, Tatjana Ždanoka, Jana Žitňanská
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Heinz K. Becker, Lynn Boylan, Mircea Diaconu, Tania González Peñas, Paloma López Bermejo, Monika Vana
Aizstājēji (200. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Diane James, Martina Michels, Estefanía Torres Martínez, Flavio Zanonato